

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะ
ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
และของเสียอันตรายจากชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

นางคณินิจ ศรีสมัย
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

การประเมินผล

อปท. จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อย่างน้อย 4 ใน 6 สมรรถนะ

สมรรถนะที่ 1 แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

สมรรถนะที่ 2 การลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชน

สมรรถนะที่ 3 ประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอย

สมรรถนะที่ 4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือมูลฝอยติดเชื้อในลักษณะรวมศูนย์

สมรรถนะที่ 5 ประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย

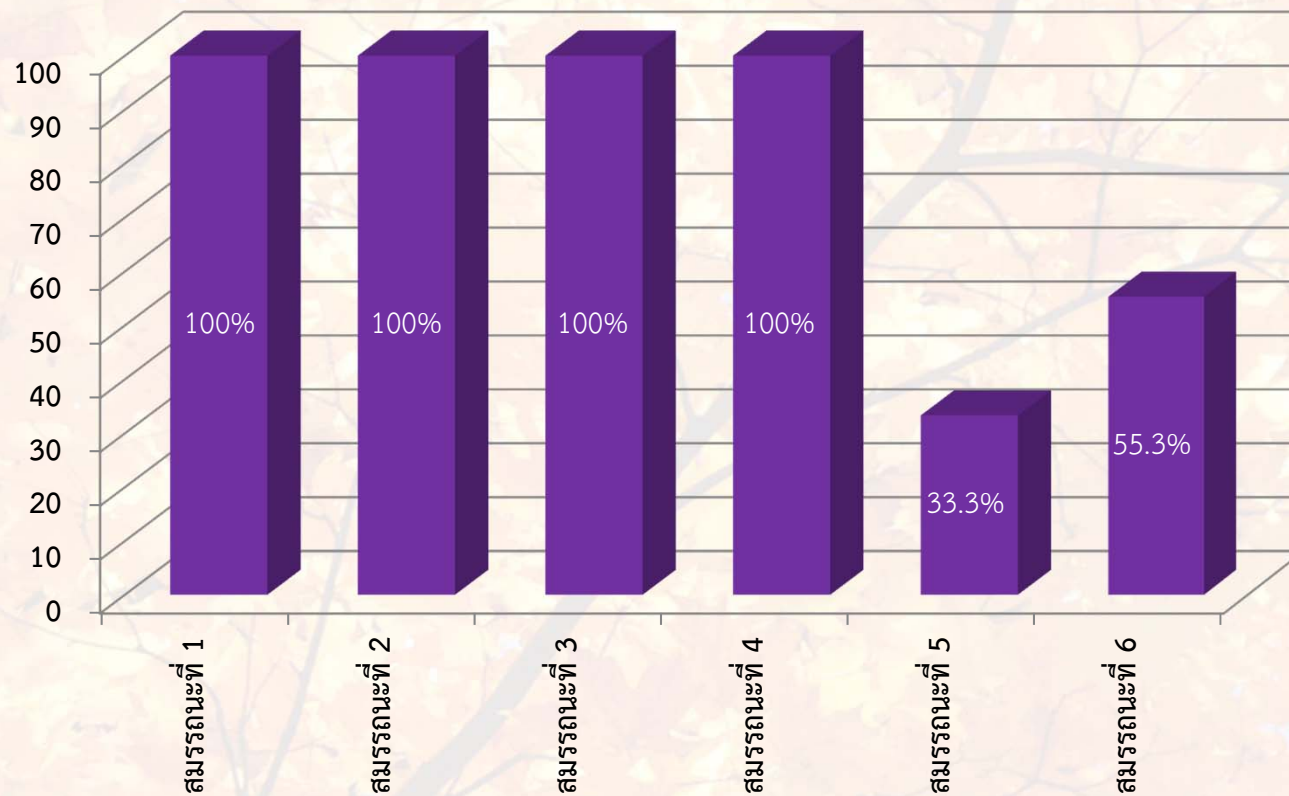
สมรรถนะที่ 6 รายได้ในการจัดการขยะมูลฝอย

สสภ.	ทสจ.	อปท.	รายการสมรรถนะที่ผ่านเกณฑ์						ผลการประเมิน ปี 2554
			1	2	3	4	5	6	ผ่าน1
16	สงขลา	ทน.สงขลา	✓	✓	✓	✓	✗	✓	5/6
		ทน.หาดใหญ่	✓	✓	✓	✓	✗	✗	4/6
		ทม.คอหงส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6/6
		ทม.สิงหนคร	✓	✓	✓	✓	✗	✗	4/6
		ทม.สะเตา *	✓	✓	✓	✓	✓	✗	5/6
	ยะลา	ทน.ยะลา	✓	✓	✓	✓	✗	✓	5/6
	พัทลุง	ทม.พัทลุง	✓	✓	✓	✓	✗	✗	4/6
	ปัตตานี	ทม.ปัตตานี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	5/6
	นราธิวาส	ทม.นราธิวาส *	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6/6

หมายเหตุ : ✓ หมายถึง ผ่านเกณฑ์การประเมิน ✗ หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

* หมายถึง อปท. ใหม่ ที่เริ่มดำเนินโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554

ร้อยละ อปท. ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินในแต่ละสมรรถนะ พ.ศ. 2554

สมรรถนะที่ 1 : แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554 ทุกแห่ง (**ร้อยละ 100**) มีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะมูลฝอย บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเทศบาล 3 ปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม ให้ครอบคลุมถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในทุก ๆ ด้าน อาทิเช่น การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายจากชุมชน และ มูลฝอยติดเชื้อ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการผลักดัน/กำกับให้มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ ที่ได้จัดทำไว้อย่างต่อเนื่อง และควรจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการฯ ให้ครอบคลุมการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน อาทิเช่น
  - แผนการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และสร้างการมีส่วนร่วม
  - แผนการดูแลและเดินระบบกำจัดมูลฝอย
  - แผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
  - แผนการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำแผนการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศ นำมาใช้เป็นกรอบแผนปฏิบัติการฯ ในการดำเนินงานระยะยาว รวมถึงบูรณาการแผนงานในทุก ๆ ส่วนขององค์กร ซึ่งการยกร่างกรอบแผนปฏิบัติการฯ ส่วนใหญ่มักเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือในลักษณะของต่างคนต่างทำ

สมรรถนะที่ 2 : กิจกรรมลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะ มูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชน

ผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการฯ
ในปี พ.ศ. 2554 ทุกแห่ง (ร้อยละ 100) มีการดำเนินกิจกรรม
ลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจาก
ชุมชน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการบันทึกข้อมูลผลการดำเนินงาน รวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลด้านการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนและใช้เป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามนโยบายในแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554 ด้านการจัดการมลพิษ ที่ได้กำหนดเป้าหมายให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2554 ทั่วประเทศ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรผลักดัน/ขยายผลการดำเนินกิจกรรมลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชน ให้ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ และส่งผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่เน้นการป้องกันมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ ส่งเสริมการดำเนินการตามหลักการ 3Rs ได้แก่ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้มีการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากของเสียอันตรายจากชุมชนออกจากขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติและบริหารจัดการ โดยผ่านทางสื่อ กิจกรรม และการจัดฝึกอบรมต่าง ๆ

กิจกรรม 3R

สมรรถนะที่ 3 ประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอย

ผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554 ทุกแห่ง (**ร้อยละ 100**) มีประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอยอยู่ในเกณฑ์ดี คือ ระดับเทศบาลนคร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 เทศบาลเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง ซึ่งหากพบจุดที่มีขยะมูลฝอยตกค้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการแก้ไข ดังนี้

1. กรณีที่จุดที่มีขยะมูลฝอยตกค้างเป็นขอยเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเก็บรวบรวมใหม่ โดยอาจติดตั้งถังคอนเทนเนอร์ หรือจัดซื้อรถเก็บรวบรวมขนาดเล็กที่สามารถเข้าออกในบริเวณดังกล่าวได้อย่างสะดวก

2. กรณีที่จุดที่มีขยะมูลฝอยตกค้างเป็นตลาดสด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรติดตั้งถังคอนเทนเนอร์ และแจ้งเวลาเก็บรวบรวมให้ชัดเจน พร้อมทั้งประสานงานให้พ่อค้าแม่ค้าและประชาชนทั่วไปปรับทราบถึงเวลาเก็บรวบรวม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณานำขยะมูลฝอยจากตลาดสดมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการเลี้ยงสัตว์ หรือ การหมักปุ๋ย เป็นต้น

3. กรณีรถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยมีจำนวนไม่เพียงพอหรือมีสภาพเสื่อมโทรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแผนการจัดหาครุภัณฑ์ใหม่หรือทดแทนของเดิม

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการประชาสัมพันธ์เวลาการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยสำหรับเส้นทางเก็บขนแต่ละแห่ง ให้ประชาชนได้รับทราบล่วงหน้า

สมรรถนะที่ 4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือมูลฝอยติดเชื้อ ในลักษณะรวมศูนย์

ผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554 ทุกแห่ง (ร้อยละ 100) มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือมูลฝอยติดเชื้อในลักษณะรวมศูนย์

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ (MOU) และไม่ได้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลักในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย ควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลัก มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย ก่อนนำไปกำจัดที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ลดภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลักในการกำจัดขยะมูลฝอย รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเสียค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะมูลฝอยที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการกำจัด
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดส่งขยะมูลฝอยไปยัง ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน ให้มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนการที่กำหนดไว้ และเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย และป้องกันการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่

สมรรถนะที่ 5 ประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย

ผลการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 3 แห่ง จาก 9 แห่ง (ร้อยละ 33.3) มีประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยใหม่ หรือขยายพื้นที่การดำเนินการ ควรพิจารณาถึงความถูกต้องของบ่อติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดไว้
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการสำรวจรายละเอียดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย รวมไปถึงการจัดทำแผนการฟื้นฟูประสิทธิภาพเบื้องต้น พร้อมทั้งประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นประจำทุกปี รวมทั้งควรมีการเตรียมการจัดการกับของเสียอันตราย และการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกปี
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่วนใหญ่ยังมีการดำเนินงานในรูปแบบการเทกองแบบควบคุม (Controlled Dump) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการปรับปรุงให้มีการดำเนินงานในรูปแบบการฝังกลบเชิงวิศวกรรม (Engineered Landfill) ดังนี้

➤ ความเหมาะสมของพื้นที่ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของกรมควบคุมมลพิษ (รายละเอียดดูได้จาก <http://www.pcd.go.th/count/wastedl.cfm?FileName=CopMuniWaste.pdf>)

➤ การวางแผนในการดำเนินงานในสถานที่กำจัดมูลฝอย ต้องมีการแบ่งพื้นที่ย่อย (Phase) การดำเนินงานกำจัด มีทางเข้าพื้นที่กำจัดแต่ละระยะ และ มีการกำหนดเวลาเข้า-ออกพื้นที่กำจัด

➤ ความครบถ้วนของโครงสร้างพื้นฐานในสถานที่กำจัดมูลฝอย ต้องมีอาคารสำนักงาน อาคารและเครื่องชั่งน้ำหนัก โรงจอด เครื่องจักรกลและซ่อมบำรุง ถนนทางเข้าสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาล ลานล้างรถ ระบบกันซึมในบ่อฝังกลบ รั้วรอบพื้นที่/การป้องกันการลักลอบทิ้งขยะ พื้นที่กันชน (Buffer Zone) บ่อบำบัดน้ำเสีย เครื่องจักรกล/อุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย และระบบระบายน้ำฝนที่มีอยู่รอบบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

➤ ความครบถ้วนของระบบสาธารณูปโภค ต้องมีระบบไฟฟ้า ระบบประปา และ สัญญาณโทรศัพท์

➤ การบริหารจัดการ ต้องมีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ผู้ควบคุมงานระดับหัวหน้างานที่ทำหน้าที่ดูแลสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามเกณฑ์การดำเนินงาน การเคลื่อนย้ายและใช้เครื่องจักรกลบดอัดขยะมูลฝอย การกลบทับขยะมูลฝอยด้วยวัสดุกลบทับ มาตรการควบคุมผู้ค้าขยะมูลฝอยในพื้นที่ มาตรการควบคุมขยะมูลฝอยที่เข้าสู่พื้นที่กำจัด มาตรการป้องกันการปลิวของขยะมูลฝอยบริเวณหน้างาน มาตรการป้องกันเหตุรำคาญด้านกลิ่น ทัศนอูจาด แผลงวัน การจดบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่สถานที่ทุกวัน การใช้วัสดุกลบทับขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเป็นประจำ และ เครื่องจักรกลในสถานที่กำจัดมูลฝอยมีความพร้อมในการใช้งาน

สมรรถนะที่ 6 รายได้ในการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการดำเนินงาน

 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 5 แห่ง จาก 9 แห่ง (ร้อยละ 55.6) มีรายได้ในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2553

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปรับปรุงและสร้างแรงจูงใจในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมพื้นที่ โดยอาจส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมฯ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการกำจัดโดยอาจประยุกต์ใช้โปรแกรมประยุกต์ของกรมควบคุมมลพิษในการคำนวณอัตราค่าบริการการจัดการขยะมูลฝอย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยแยกไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จากแหล่งต่าง ๆ อาทิ ร้านรับซื้อของเก่า ธนาคารขยะ เป็นต้น เพื่อนำกลับมาคำนวณเป็นอัตราการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องไปกำจัดกลับมาเป็นค่าใช้จ่ายที่ลดลงได้ หรือ คำนวณจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจริงต่อคนต่อวันกับจำนวนประชากรในพื้นที่เพื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา และคิดคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายที่ลดลงจริงของแต่ละพื้นที่
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด จะต้องออกเทศบัญญัติอัตราค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย จึงควรมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งกรมควบคุมมลพิษได้จัดทำแนวทางในการกำหนดอัตราค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นแนวทางในการกำหนดเพื่อเพิ่มรายได้ในการจัดการขยะมูลฝอย

ขอขอบคุณค่ะ